

04.12.2025

TÜRKİYE’DE ERİYEN REFAH DÜZEYİ: Asgari ücret ne olmalı?

(Davetli Akademisyen Prof. Dr. Orhan ÇOBAN’ın katkılarıyla)

1. Asgari Ücret

Asgari ücret, bir ülkede çalışan işçilere yasal olarak ödenebilecek en düşük ücret anlamına gelmektedir. Türkiye’de asgari ücret, Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenmektedir. Söz konusu Komisyon, işçi, işveren ve hükümetten beşer temsilci olmak üzere 15 kişiden oluşmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ev sahipliğinde yapılan toplantıları bakanlık tarafından atanan başkan yönetmektedir. Komisyon en az 10 üyenin katılımıyla toplanmakta, her üyenin bir oy hakkı bulunmakta ve oy çokluğuyla karar almaktadır. Alınan kararlarda esas itibarı ile enflasyon oranları referans alınmaktadır.

Yasa gereği işverenlerin, Komisyon tarafından belirlenen asgari ücretin altında maaş vermeleri yasaktır.

Komisyon tarafından belirlenen asgari ücretin;

- İşçilerin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmelerine imkan sağlaması,
- Gelir eşitsizliğini azaltmaya yardımcı olması,
- Çalışanların sömürülmesinin önlenmesine imkan sağlaması gerekmektedir.

Türkiye’de hali hazırda mevcut **asgari ücret net 22 bin 104** liradır. Asgari ücret tespit komisyonu tarafından 2026 yılı asgari ücreti belirleme çalışmaları sürmektedir. Hali hazırda Türkiye’de 7 milyona yakın işçi asgari ücretle çalışmaktadır. Sabit gelirlilerin refah düzeylerinin karşılaştırmasında “**Açlık Sınırı**” ve “**Yoksulluk Sınırı**” rakamları dikkate alınmaktadır. “**Açlık Sınırı**” dört kişilik bir ailenin, sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için bir

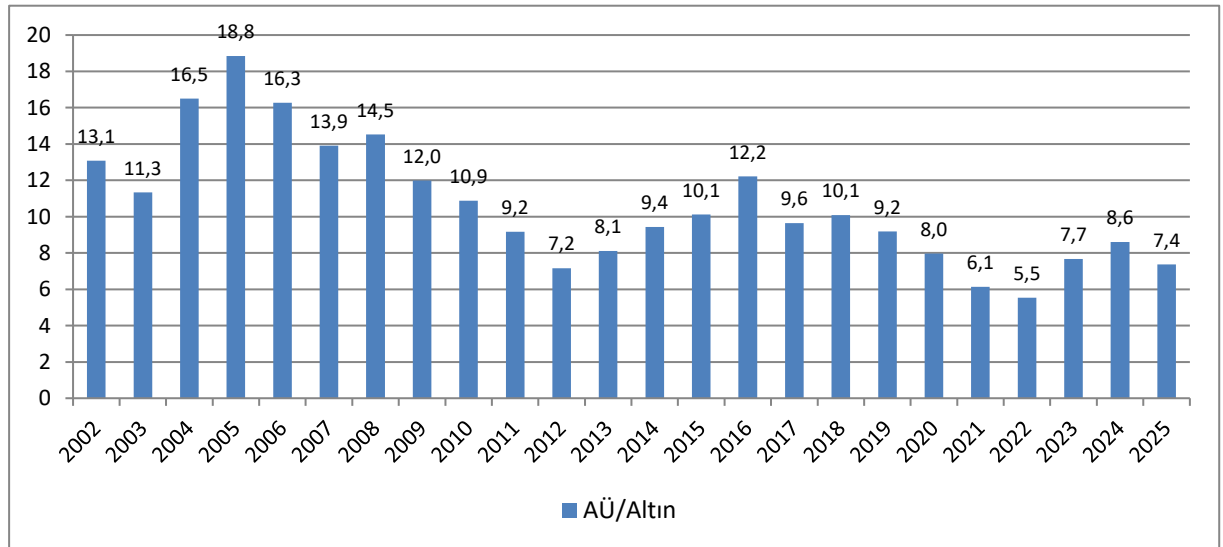
ayda gıda için yapması gereken asgari harcama tutarını tanımlamaktadır. TÜİK tarafından da hesaplanmakla birlikte Türk-İş tarafından en son açıklanan **açlık sınırı 28.412 TL**’dir.

İnsan onuruna yaraşır düzeyde yaşam sürdürebilmek için gereken harcama tutarı, hiç kuşku yok ki, gıda ile sınırlı değildir. Barınma ihtiyacı da temel insani ihtiyaçlardan birisidir. 2025 yılı Kasım ayı verilerine göre, 100 metrekarelik bir dairenin ortalama kirası İstanbul’da **33.000 TL** iken, Türkiye ortalaması **22.000 TL**’dir.

Yukarıdaki verilere göre, asgari ücretlinin aldığı maaş açlık sınırının oldukça altında olup, sadece kiraya yetmektedir. **DOLAYISIYLA, TÜRKİYE’DE ASGARİ ÜCRETLİLERİN ALDIKLARI MAAS İNSAN ONURUNA YARAŞIR BİR YAŞAM SÜRDÜREBİLMELERİNDEN OLDUKÇA UZAKTIR.**

Türkiye’de asgari ücretliler neden bu hale düşmüştür? Bu sorunun cevabını bulmak için AK Parti’nin iktidara geldiği 2002 yılından 2025 yılına kadar asgari ücretin yatırım araçları karşısındaki gelişimini analiz edelim. İktisadi metinlerde vadeli mevduat, tahvil, döviz, altın, hisse senedi, repo, yatırım fonları, likit fon, BES, devlet tahvili, borsa ve gayrimenkul gibi araçlar yatırım araçları olarak kabul edilmektedir. Türk toplumunun geleneksel yatırım aracının altın olduğunu dikkate aldığımızda, asgari ücretin altın karşısındaki değişimi Şekil-1’de özetlenmiştir.

Şekil- 1: Türkiye’de Asgari Ücretin Altına Oranı (2002-2025)

Şekil-1’den de anlaşılacağı üzere, AK Parti’nin iktidara geldiği 2002 yılında maaşı ile **13 gram altın** alabilen bir asgari ücretlinin 2025 yılına gelindiğinde alabileceği altın miktarı **7**

grama düşmüştür. Diğer bir bakış açısıyla asgari ücretli, bir aylık maaşı ile ancak **4 çeyrek altın** alabilmektedir. Dolayısıyla AK Parti iktidarında tüm dar gelirli geleneksel düğün merasimlerine katılmaktan imtina etmeye başlamıştır. Geçen 23. yılının sonunda eş, dost ve akraba bir birinden uzak duracak hale gelmiştir. Buna göre, *AK Parti iktidarında asgari ücretle çalışanların satın alma gücünün, yani refahının yarısı gasp edilmiştir.*

2. Seyyane Zam

Türkiye’de son zamanlarda en çok tartışılan konulardan birisi TÜİK tarafından açıklanan enflasyon oranlarıdır. Hükümet memur maaşlarına zam yaparken söz konusu enflasyon rakamlarını referans almaktadır. Ancak TÜİK tarafından açıklanan enflasyon verileri ile vatandaşın fiilen yaşadığı/hissettiği enflasyon arasında ciddi bir farklılık/tutarsızlık söz konusudur. Bu tutarsızlık, hem TÜİK’e hem de TÜİK tarafından açıklanan enflasyon oranlarına olan güveni yok etmiştir. Bu durumun farkında olan hükümet son yıllarda seyyane zam uygulaması ile bilimsel bir temeli olmayan palyatif çözümler üretmeye yönelmiştir.

Seyyane zam, maaşlara yüzde olarak değil “eşit miktar” olarak yapılan zam anlamına gelmektedir. AK Parti Temmuz 2023, Ocak 2024, Temmuz 2024 ve Ocak 2025 dönemlerinde seyyane zam illüzyonuna başvurmıştır. Son olarak TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’ndan geçen önergeye göre, 2026 yılı Ocak ayında kamuda çalışan bazı memurlara **30 bin lira seyyane zam** yapılacaktır. Bu memurların sayısının sadece 30.000 kişi olduğu ifade edilmektedir. Bu rakam dikkate alındığında, hükümet “*hokus-pokus*” yaparak memurlarla alay etmektedir. Kaldı ki, yapılan seyyane zamlar emekli maaşlarına ve emekli ikramiyelerine de yansımamaktadır. Diğer taraftan “**eşit zam**” mantığı nedeniyle, maaşı düşük olan da yüksek olan da aynı tutarı alırken; yüksek maaşlı memurlar aleyhine bir durum ortaya çıkmaktadır.

-Hükümet yapmış olduğu bu seyyane zam ile TÜİK tarafından açıklanan enflasyon rakamlarının gerçeği yansıtmadığını bir kez daha itiraf etmiştir.

-Seyyane zam uygulaması Türkiye’de bütünüyle raydan çıkmış ücret adaletsizliğini palyatif olarak körükleyen bir uygulamaya dönüşmüştür.

3. 2026 Balanç Aşari Ücreti Ne kadar olmalı

4. Çözüm Önerileri

Yaptığımız basit bir karşılaştırmadan da anlaşılacağı üzere, AK Parti iktidarında özellikle aşari ücret alan dar gelirliilerin refah düzeyleri önemli oranlarda azalmış; 7 milyona yakın aşari ücretli açlık ücretle sınırının altındaki ücrete mahkum olmuştur.

Bu bağlamda;

-Anahtar Parti Ekonomi Politikaları Başkanlığının Aralık 2024 de önerdiği aşari ücret **29.500 TL idi** (son 4 yıllık beklenen ve gerçekleşen enflasyon oranları üzerinden) bugünkü açlık sınırı gerçeğı tahminimizin delilidir. Sayın Bakan Mehmet ŞİMŞEK'in öngörüsü çerçevesinde beklenen enflasyonun %20 olacağı; geçmiş yıllardan gelen refah kaybının telafi edilmesinin gerekliliğı de dikkate alındığında, ayrıca yoksulluk sınırının 94.000 Tl olduğu hesaba katılırsa Anahtar Parti'ye göre 2026 yılı için, kısmen de olsa telafi edici **aşari ücret düzeyinin en az 34.000 TL olması gerekmektedir.**

-Emekli maaşlarına ve emekli ikramiyelerine yansımayan bütünüyle palyatif çözüme odaklanan seyyanen zam uygulamalarına son verilmelidir(hükümet tepkiler üzerine özel düzenlemeyi geri çekmiştir)

-Sabit gelirliilerin ücret artışlarında genel itibariyle planlanan enflasyon rakamları dikkate alınmaktadır. Gelineen noktada bu hesaplamaları yapan TÜİK'e ve TÜİK'in açıkladığı rakamlara güven kalmamıştır. Hükümet seyyanen zam uygulamaları ile bu güvensizliğı açıkça itiraf eder hale gelmiştir. Bu nedenle öncelikli olarak TÜİK asli fonksiyonunu icra etmeli, hükümet TÜİK'in objekif ölçme tekniklerine müdahale etmemelidir.

Özetle,

Mevcut **aşari ücret net 22 bin 104** liradır. Aşari ücret tespit komisyonu tarafından 2026 yılı aşari ücreti belirleme çalışmaları süren; 7 milyona yakın işçi TÜİK verilerine göre **açlık sınırının 28.412** TL'ye çıktığını görmekte, evlerdeki mutfak yangınını bilen Anahtar Parti de beklentileri dile getirmeyi görev saymaktadır. Nitekim Bilinen gerçek şu ki; *aşari ücretle çalışanların aldığı ücret, hatta emeklilerin önemli bir kısmını aldığı maaş insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmelerinden oldukça uzaktır.* Efendim basit mukayeseye yer verirse AKP'nin iktidara geldiğı 2002 yılında aşari ücret **13 gram altına** eşitken, 2025 Aralık ayında **7 gram altına** düşmüştür. Bunun basit anlamı AKP iktidarında aşari ücretle çalışanların satın alma gücünün yarısı gasp edilmiştir.

Anahtar Parti Ekonomi Politikaları Başkanlığının Aralık 2024 de önerdiği asgari ücret **29.500 TL idi**(son 4 yıllık beklenen ve gerçekleşen enflasyon oranları üzerinden) bugünkü açlık sınırı gerçeği tahminimizin delilidir. Sayın Bakan Mehmet ŞİMŞEK'in öngörüsü çerçevesinde beklenen enflasyon %20 olursa; geçmiş yıllardan gelen refah kaybının telafi edilmesinin gerekliliği de dikkate alınırsa, Anahrar Parti'ye göre 2026 yılı için, kısmen de olsa telafi edici asgari ücret düzeyi 34.000 TL. olmalıdır.

2. Seyyane Zam

Bilindiği gibi seyyane zam, maaşlara “eşit miktar” da yapılan zam anlamına gelmektedir. AKP son zamanlarda Temmuz 2023, Ocak 2024, Temmuz 2024 ve Ocak 2025 dönemlerinde seyyane zam illüzyonuna başvurmuştur. **Özellikle** TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndan geçen önergeye göre (kamu oyundaki tepki üzerine geri çekildir). Kamuda çalışan bazı memurlara kariyer planlaması gerekçesiyle **30 bin lira seyyane zam** yapılacağı şeklindeki bir tasarının yüksek gelirlileri kapsadığı algısı(yaklaşık 30.000 kişi için) yaygınlaşınca, çalışan geniş kesimler kendileri ile alay edildiği şeklinde bir kanaat sahibi oldular.

Kaldı ki, yapılan seyyane zamların uygulamada emekli maaşlarına ve emekli ikramiyelerine de yansımamış olması “eşit zam” ilkesi ile çelişmektedir. Nitekim maaşı düşük olan da, yüksek olan da aynı tutarda bir zam aldığı için gelir dağılımını iyileştirme yerine daha da bozucu sonuçlar doğurmaktadır.

Hükümet 30.000 TL'lik seyyane zammı şayet tüm memur ve emekliye vermeyi planlıyorsa, popülist gelirler politikası aracılığıyla istikrar arayışını tümünden rafa kaldırdığı algısını yaratabilir. Hatta bu uygulamayla seçim popülizmini şimdiden ilan da etmiş olabilir.

Son yıllarda yüksek enflasyon altında ezilen ve satın alma gücünü önemli oranda kaybeden kamu çalışanları ve toplumun dar gelirli geniş bir kesimi, para ve maliye politikalarının başarısızlığını gördükçe, yeniden kaynak tahsisini başarabilen bir iktidarı hasretle beklemektedir.

“Herkesin hakkını herkese verecek tek parti, ANAHTAR PARTİ”

Prof. Dr. Recep KÖK
Ekonomi Politikaları Başkanı